

คำชี้แจง

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ อนุมัติหลักการของร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปประกอบการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน นั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว สำนักงานฯ จึงได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ โดยท่านสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กองกฎหมายต่างประเทศ
(ฝ่ายแปลและให้ความเห็น)
โทร ๐ ๒๒๘๐ ๗๙๐๐ ต่อ ๒๔๑๐
โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๕๘๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้
หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ.

๑. ให้มีกฎหมายกลางในระดับพระราชบัญญัติขึ้นเพื่อกำกับการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรเป็นไปอย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม เปิดเผย โปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ปราศจากภัยจิตแอบแฝงอันเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหลายประเทศได้กำหนดให้มีกฎหมายในลักษณะเดียวกัน

๒. กำหนดให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้รับจดทะเบียนองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันเนื่องจากทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันประเภทสมาคมและมูลนิธิอยู่แล้ว (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อได้จดทะเบียนต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และเมื่อได้รับจดทะเบียนแล้ว ให้องค์กรดังกล่าวมีสิทธิได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการจากรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น สำหรับสมาคมและมูลนิธิที่จดทะเบียนจัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว และองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการจดทะเบียน (มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

๔. กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินกิจการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันแต่ละแห่ง และที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เป็นการเฉพาะแล้ว ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย (มาตรา ๕ วรรคสาม)

๕. ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันต้องเปิดเผยแหล่งที่มาและจำนวนของเงินหรือทรัพย์สินที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละปีต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด และต้องยื่นแบบรายการภาษีเงินได้ต่อกรมสรรพากรทุกปีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดเพื่อความโปร่งใส (มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง)

๖. กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะรับเงินหรือทรัพย์สินจากบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือคณะบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือมิได้จดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรไทย แล้วแต่กรณี มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้เฉพาะกิจกรรมที่รัฐมนตรีกำหนด และต้องรายงานผลการรับและใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวรวมทั้งกิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละปี ต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ผู้รับจดทะเบียนกำหนด (มาตรา ๖ วรรคสอง)

๗. กำหนดให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันต้องเสนอรายงานการสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต่อผู้รับจดทะเบียนภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และให้ผู้รับจดทะเบียนเผยแพร่รายงานการสอบบัญชีดังกล่าวในระบบสารสนเทศของกรมการปกครอง (มาตรา ๘)

๘. กำหนดบทลงโทษอาญาแก่ผู้ดำเนินการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรโดยมิได้จดทะเบียนต่อผู้รับจดทะเบียน (มาตรา ๑๐)

๙. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๒)

ร่างพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันมีการจัดตั้งองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันขึ้นในราชอาณาจักรเป็นจำนวนมาก บางส่วนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ และบางส่วนดำเนินการในรูปคณะบุคคลที่มีได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ทำให้การกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และมีองค์กรจำนวนมากที่อ้างว่าเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน แต่กลับดำเนินการในลักษณะที่เป็น การหารายได้มาแบ่งปันกันในระหว่างผู้ร่วมดำเนินการโดยหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ซึ่งเป็นการ หลอกลวงประชาชน และมีจำนวนมากที่รับเงินหรือทรัพย์สินของบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือคณะบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือมิได้จดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรไทย มาใช้ในการดำเนิน กิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน หรือที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยในราชอาณาจักรเอง สมควรที่จะต้องมีกฎหมายกลางขึ้น เพื่อกำกับการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักร เป็นไปอย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม เปิดเผย โปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน อย่างแท้จริง ปราศจากภัยจิตแอบแฝงอันเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการรักษา ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหลายประเทศได้กำหนดให้มีกฎหมาย ในลักษณะเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันในราชอาณาจักรเป็นไปอย่างเปิดเผย โปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ปราศจากโดยฉ้อฉล แอบแฝงอันเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

^๑เพื่อมีเวลาให้ดำเนินการตามมาตรา ๓

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้มิใช่บังคับแก่องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไร
มาแบ่งปันกันตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี^๒

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน”^๓ หมายความว่ารวมถึงคณะบุคคล
ที่มีได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะแต่ดำเนินกิจกรรมโดยไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหารายได้หรือ
กำไรมาแบ่งปันกันด้วย

“ผู้รับจดทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีกรมการปกครอง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๕ องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะดำเนินกิจกรรม
ในราชอาณาจักรได้ต่อเมื่อได้จดทะเบียนต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรี
ประกาศกำหนด และเมื่อได้รับจดทะเบียนแล้ว ให้องค์กรดังกล่าวมีสิทธิได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน
การดำเนินการจากรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

สมาคมและมูลนิธิที่จดทะเบียนจัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว
และองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้
ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง

นอกจากต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินกิจการของ
องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันแต่ละแห่ง และที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้
เป็นการเฉพาะแล้ว องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย^๔

มาตรา ๖ องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน ต้องเปิดเผยแหล่งที่มา
และจำนวนของเงินหรือทรัพย์สินที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละปีต่อผู้รับจดทะเบียนตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด และต้องยื่นแบบรายการภาษีเงินได้ต่อกรมสรรพากรทุกปี
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันจะรับเงินหรือทรัพย์สินจากบุคคล
ธรรมดา นิติบุคคล หรือคณะบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือมิได้จดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรไทย
แล้วแต่กรณี มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมในราชอาณาจักรได้เฉพาะกิจกรรมที่รัฐมนตรีกำหนด
และต้องรายงานผลการรับและใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวรวมทั้งกิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละปี
ต่อผู้รับจดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ผู้รับจดทะเบียนกำหนด

ให้ผู้รับจดทะเบียนมีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้
หรือกำไรมาแบ่งปันกัน เพื่อตรวจสอบการดำเนินการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สิน หรือการดำเนินกิจกรรม

^๒เช่น สภากาชาดไทย

^๓ใช้ “หมายความว่ารวมถึง” เนื่องจากองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน
มีหลายประเภทตามกฎหมายหลายฉบับ เช่น สมาคม มูลนิธิ ตาม ปพพ.

^๔เนื่องจากองค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่จัดตั้งตามกฎหมายอื่นมีหน้าที่
ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นด้วยแล้ว แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้เพิ่มเติมด้วย

ตามวรรคสอง รวมทั้งให้มีอำนาจตรวจสอบและทำสำเนาข้อมูลจราจรทางอิเล็กทรอนิกส์ขององค์กร
ที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันเพื่อนำมาตรวจสอบได้

มาตรา ๗ การจัดตั้งสาขาขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน
ที่รับเงินหรือทรัพย์สินจากบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือคณะบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือ
มิได้จดทะเบียนจัดตั้งในราชอาณาจักรไทย ต้องแจ้งให้ผู้รับจดทะเบียนทราบก่อน ตามหลักเกณฑ์และ
เงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๘ องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันต้องเสนอรายงาน
การสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต่อผู้รับจดทะเบียนภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี
และให้ผู้รับจดทะเบียนเผยแพร่รายงานการสอบบัญชีดังกล่าวในระบบสารสนเทศของกรมการปกครอง

มาตรา ๙ องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันแห่งใดฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕ วรรคสาม มาตรา ๖ มาตรา ๗ หรือมาตรา ๘ ให้ผู้รับจดทะเบียนเพิกถอน
การจดทะเบียน

การอุทธรณ์การเพิกถอนการจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งไม่มีผลเป็นการทุเลาการเพิกถอน
การจดทะเบียน

มาตรา ๑๐ ผู้ใดดำเนินกิจการขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน
ในราชอาณาจักรโดยมิได้จดทะเบียนต่อผู้รับจดทะเบียนตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ให้องค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกันที่ดำเนินกิจกรรม
ในราชอาณาจักรอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่เข้าลักษณะตามมาตรา ๕
วรรคสอง ต้องมาจดทะเบียนต่อผู้รับจดทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี